

Opublikowane na: Mława (mlawa.pl)

Autor: root@npc.pl

Cmentarz żydowski

Publikowane od

09.11.2010 00:00:00

Publikowane do

09.12.2010 00:00:00

Najstarszym był kirkut (cmentarz) powstały w pobliżu ul. Zabrody (obecnie na końcu ul. Kruczej). Powstał prawdopodobnie pod koniec XVII lub na początku XVIII. W tym

czasie Żydzi zamieszkiwali właśnie okolice Zabród, tam też mieli również swoją synagogę. Nie mogli jednak mieszkać w centrum miasta, tylko na jego krańcach.

Od połowy XIX wieku w Mławie stacjonowały oddziały 6 Donieckiego Pułku Kozaków, które między ul. Zabrody

i Warszawską miały swoje koszary, stajnie plac ćwiczeń. Żydowski cmentarz znalazł się na pograniczu terenu wojskowego.

W takich warunkach nie mógł właściwie funkcjonować i został ograniczony do roli cmentarza zamkniętego. Nowy cmentarz został założony znacznie dalej od koszar rosyjskich: na niewielkim zniesieniu, przy końcu ul. Warszawskiej (tuż za obecną obwodnicą). Był czynny do 1940r., tj. do czasu zamknięcia Żydów w getcie.

Ogrodzony był murem z czerwonej cegły, obok mieszkał stróż cmentarny, pilnujący porządku.

Dewastację cmentarzy żydowskich rozpoczęli Niemcy w 1941r., rozbijając nagrobki i pomniki, których używali jako materiału budowlanego przy wznoszeniu obiektów wojskowych na terenie ośrodka szkoleniowego

w Krzywonosiu koło Nosarzewa. Do dziś stoją tam dwa betonowe słupy wjazdowe, w które wtopione zostały części macew.

Po drugiej wojnie światowej cmentarze żydowskie, a właściwie ich resztki, podobnie jak prawosławny i ewangelicki stały się „miejscem niczym”. Po cmentarzach żydowskich pozostały tylko miejsca porośnięte trawą.

Aktualnie w miejscu byłego cmentarza znajduje się Pomnik – Menora, ufundowany przez Żydów mławskich zamieszkałych w Izraelu. Powstał on z ocalałych filarów bram z Nosarzewa oraz z rozbitych macew. Jako znaki barbarzyństwa zostały zakonserwowane i ustawione w najwyższym punkcie cmentarza. W ten sposób powstała pierwsza część pomnika, autorstwa rzeźbiarza Andrzeja Borcz. Uroczystość odsłonięcia pomnika nastąpiła 20 lipca 1998r.

Adres źródłowy: <https://mlawa.pl/index.php/arttykul/cmentarz-zydowski>